

Handläggare
Frida Nordström
08-508 876 16**Till**
Exploateringsnämnden
2025-04-24

En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 024:98). Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Thomas Andersson
FörvaltningschefAnders Jonsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas. Förslaget bygger i huvudsak på att skapa en gemensam tillståndsprövningsprocess, en organisation för tillståndsprövning och en tillståndsplikt för verksamheter och åtgärder.

Exploateringskontoret bedömer att införandet av en prövningsmyndighet som ansvarar för att lämna avgränsningsyttrande och införandet av tidsfrister för olika moment kan snabba på tillståndsprövningsprocessen och ställer sig därför positivt till förslaget.

Exploateringskontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 876 16
Växel 08-508 276 00
frida.nordstrom@stockholm.se
exploateringskontoret.expl@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Remissen

Exploateringsnämnden har fått miljötillståndsberedningens betänkande En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 024:98) på remiss från kommunstyrelsen med svarstid senast den 29 april 2025.

Utredningen ger förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas. Utredaren vill göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar. Syftet med utredarens uppdrag har varit att säkra näringslivets konkurrenskraft, öka investeringsviljan och främja en effektiv industriell klimatomställning, som i sin tur ska bidra till att klimat- och miljömålen nås. Utredaren gavs bland annat uppdrag att se över:

- Hur det svenska regelverket kan förändras i syfte att Sverige inte ska ställa högre eller överlappande krav i förhållande till vad de relevanta EU-regelverken kräver, särskilt i fråga om processuella krav och i fråga om möjligheten att nyttja de undantag från ordinarie krav som finns.
- Om tillståndsprövningen enligt miljöbalken bör delas upp på andra sätt än i dag.
- Hur förutsebarheten kan öka i tillståndsprövningsprocessen, genom bl.a. tydligare regler för innehållet i ansökan och hur prövningen ska avgränsas.

Bestämmelser om tillståndsprövning finns på flera ställen i miljöbalken beroende på vilken typ av verksamhet som berörs och vilken process den ingår i. Vid sidan av reglerna i miljöbalken finns dessutom bestämmelser som gäller vid vissa tillståndsprövningar.

Utredningen föreslår att bestämmelser om krav på förprovning genom miljöprovning samlas i ett nytt 20 kap. miljöbalken och föreskrifter samlas i miljöprövningsförrordningen.

Bestämmelserna avser både miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet. Syftet med att samla bestämmelserna är att underlätta tillämpningen och göra miljöprövningsprocessen mer förutsägbar. Bestämmelser om krav på tillstånd, dispenser etc. enligt miljöbalken som inte ska prövas inom ramen för miljöprovning påverkas inte av förslaget.

Utredningen föreslår en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess. I dag sker samrådsprocessen innan

och separat från tillståndsprövningen. Vissa moment som EU-rätten ställer krav på sker därmed dubbelt, exempelvis offentliga samråd om en ny verksamhet eller åtgärd. För att effektivisera processen föreslås att undersökningssamråd och avgränsningssamråd slopas.

EU-rätten ställer olika krav på miljöprövningsprocessen beroende på om det är en verksamhet eller åtgärd som redan på förhand har bedömts innebära en betydande miljöpåverkan eller om det är en bedömning som ska göras från fall till fall. Som en del i en ny samordnad miljö- och tillståndsprozess föreslår utredningen ett s.k. miljötillståndsspår för de verksamheter och åtgärder som EU redan på förhand har bedömt medföra en betydande miljöpåverkan och ett s.k. granskningsspår för de verksamheter eller åtgärder vars påverkan på miljön behöver bedömas från fall till fall. För en prövning enligt granskningsspåret som landar i att verksamheten eller åtgärden inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan föreslås att tillstånd ges direkt om även övriga förutsättningar för tillstånd är uppfyllda. Om bedömningen är att en betydande miljöpåverkan kan antas ska ärendet, efter att miljötillstånd söks, handläggas i miljötillståndsspåret och genomgå en specifik miljöbedömning. Ett tillåtande i miljötillståndsspåret resulterar i ett miljötillstånd och i granskningsspåret i ett igångsättningsbesked. Huvudregeln är att det enklare förfarandet föreslås gälla även för ändringar av verksamheter och omprövning av tillstånd.

Miljötillståndsspåret inleds med att den som avser att bedriva verksamheten eller genomföra åtgärden begär ett avgränsningsyttrande av prövningsmyndigheten om omfattning och detaljeringsnivå för miljökonsekvensbeskrivningen och tidigare avgränsningssamråd slopas. Myndighetens möjlighet att kräva in kompletteringar ändras och krav på tidplan i alla ärenden skärps.

Förslaget innebär också att undantag från kravet på specifik miljöbedömning kan medges för verksamheter eller åtgärder som är avgörande för att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner.

En ny statlig förvaltningsmyndighet föreslås som första instans för miljöprövning av verksamheter och åtgärder. Ett andrahandsalternativ presenteras också som innebär att uppgiften läggs på sex länsstyrelser.

Den nya myndigheten föreslås även vara MKB-myndighet vid prövningen av verksamheter och åtgärder enligt andra lagar än miljöbalken. Förslaget påverkar inte den nuvarande fördelningen av myndighetsansvar vid strategisk miljöbedömning vid planläggning.

Den nya miljöprövningsmyndigheten föreslås ansvara för hela miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen, vilket innebär att länsstyrelsens ansvar för dagens samrådsprocess flyttas till den nya myndigheten. Länsstyrelserna föreslås ha kvar sin roll som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken.

Tillstånds-, gransknings-, anmälnings- och registreringsplikt av verksamheter och åtgärder föreslås utgå från EU-rättens krav på förprövning av verksamheter och åtgärder.

Anmälan om vattenverksamhet kommer enligt förslaget fortsatt hanteras av länsstyrelsen. 11 kap. 12 § miljöbalken förblir oförändrad, vilket innebär att tillstånd eller anmälan inte behövs om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Uttrycket ”miljöfarlig verksamhet” föreslås ersättas av uttrycket ”miljöpåverkande verksamhet” för alla verksamheter som omfattas av definitionen i 9 kap. 1 § miljöbalken. Ändringen påverkar inte innehållet i definitionen.

Utredningen föreslår att myndigheters talerätt och rätt att initiera ärenden om ändringar och omprövningar enligt miljöbalken begränsas samtidigt som rollfördelningen mellan olika myndigheter förtydligas. Exempelvis föreslås att länsstyrelsens talerätt ska begränsas till att gälla miljöintressen och andra allmänna intressen inom länet. Rätten att initiera ärenden om ändringar och omprövningar enligt miljöbalken kopplas till länsstyrelsens roll som tillsynsmyndighet avseende vissa verksamheter och åtgärder. Kommunernas talerätt föreslås lämnas oförändrad. Rätten att initiera ärenden om ändringar och omprövningar enligt miljöbalken kopplas till kommunens roll som tillsynsmyndighet avseende vissa verksamheter och åtgärder.

Ärendets beredning

Ärende har beretts på avdelningen för stadsmiljö. Synpunkter har inhämtats från avdelningen mark, värdering och juridik.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret anser att det är väl befogat att samordna miljöbedömnings- och tillståndprocessen samt att ändringar görs för att anpassa svensk lagstiftning till EU-rätten.

Exploateringsnämndens verksamhet berörs av förslaget i relativt begränsad omfattning och då i fall när nämnden söker tillstånd för exempelvis vattenverksamhet. Nämnden berörs indirekt av förslaget i de fall då byggaktörers verksamheter är tillståndspliktiga.

Inrättandet av en förvaltningsmyndighet som prövningsmyndighet i första instans istället för domstol, kan ge förbättrade förutsättningar för en flexibel och effektiv handläggning. En prövningsorganisation skulle troligen också innebära en mer enhetlig regeltolkning.

Exploateringskontoret bedömer att nämndens potentiella tillståndsärenden kommer att hanteras i miljötillståndsspåret, t.ex. tillstånd för utfyllnad. Det föreslagna miljötillståndsspåret föreslås förenklas och effektiviseras jämfört med dagens prövning genom att mer ansvar läggs på prövningsmyndigheten, bl.a. genom att myndigheten ska lämna ett avgränsningsyttrande samt genom införandet av tidsfrister för olika moment. Exploateringskontoret bedömer att förslaget borde kunna leda till reella tidsvinster i tillståndprocessen.

Även ett enklare tillståndsförfarande för ändringar av verksamheter och omprövning av tillstånd bedöms som positivt eftersom det skulle kunna främja teknikutveckling.

Slut

Bilagor

1. Remiss - En ny samordnad miljöbedömnings och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98) del 1
2. Remiss - En ny samordnad miljöbedömnings och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98) del 2
3. Remiss - En ny samordnad miljöbedömnings och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98) del 3